

МЕДИЦИНСКО СПИСАНИЕ

ИЗДАВА

ВАРНЕНСКОТО МЕДИЦИНСКО ДРУЖЕСТВО

излиза на 1, 10 и 20 число събки мѣсець.

ЦѢНАТА ЗА ГОДИНА

Въ България 8 лева

„ странство 8 $\frac{1}{2}$ „ златни

ПОДПИСКИ СЕ ПРИЕМАТЪ

въ

РЕДАКЦИЈАТА НА „М. СПИСАНИЕ“

ВАРНА.

Съдържание: Йодоформа въ време на война. — Таллинь. — Употрѣблението на топлата вода презъ бременността и въ време на ражданието. — Отравяние съ Кали Хлорикумъ въ гаргаризъ. — Новини. — Амбуланцата на Брлпската българска колония. — Смъртността въ гр. Варна презъ мѣсецитѣ Ноемврий и Декемврий 1885. — Обявление.

Йодоформа въ време на война.

На 12 Мартъ т. г. Д-ръ Мозетигъ е далъ на Импер. Кралев. медицинско дружество въ Виена отчетъ за своята дѣятелность и своитѣ наблюдения презъ Сърбск оБългарската война.

Слѣдъ като поддържа важността на антисепсията, Г. Мозетигъ си задава въпроса: кой е най добрия антисептически способъ въ време на война? Той отхвърля мокритѣ превързки, като казва че слѣдъ битката се натрупватъ толкова много ранени, щото нито време има, нито цѣкъ нужнитѣ средства за правение на такива превързки. Слѣдователно, спорѣдъ него, растопяемитѣ антисептически вещества са непрактични. Военната хирургия, казва той, трѣбва да се снабди съ едно антисептическо вещество, което да може да се употрѣби въ видъ на прахъ некаустиченъ (който да не изгаря) и чието дѣйствиe да бѣде трайно. Като такова вещество нѣма друго по добро отъ йодоформа. Но какъ да се употрѣби йодоформа? Мнозина посипватъ съ него раната и отгорѣ тургатъ памукъ. Г. Мозетигъ не одобрява тая практика, защото житкоститѣ кои проплизатъ отъ раната намокряватъ памука и подирѣ дѣйствуватъ вредно на нея. Той е видѣлъ

нѣколко такива случая въ време на Сръбско Българската война. Г. Мозетигъ предпочита слѣдующата превързка: на раната се турга йодоформирана марля, отгорѣ нея едно по-голямо парче гутаперка и всичко се закрепя съ бинтъ. По този начинъ превързката е твърдѣ малко сложна и не се иска голѣмо количество матерналъ.

Йодоформа има още и своството да спира кръвотечението.

Нѣкои си казватъ че йодоформа не билъ достаточенъ да запази раната отъ зараза; Г. Мозетигъ обаче поддържа че йодоформа не само запазва раната чиста, но даже и заразенитѣ рани очиства.

Презъ време на войната Г. Мозетигъ е глѣдалъ въ Бѣлградѣ 824 ранени, отъ които 252 съ съчупени кости, 570 ранени въ мѣсата и 2 съ натъртени рани. Той е правилъ доста много и доста важни операции.

Отъ раненитѣ му умрѣли 19 души, сирѣчь смъртностъ 2,30%; но спорѣдъ него, отъ това число трѣбва да се извадятъ случаитѣ които нѣматъ свързка съ антисепсията, тѣ са: 4 случая тетаносъ, 3 сл. емболии, 1 раненъ въ мозъка, 2 донесени умирающи и 1 съ Емруета заразена. Тогава оставатъ само 8 умрѣли, слѣдователно смъртностъ 1,24%. Такъвъ резултатъ не е по-доленъ отъ онзи който се добива съ други антисептически средства. Г. Мозетигъ е промивалъ ранитѣ съ дистилирована вода и подиръ прилагалъ своята *чисто йодоформена превързка*.

Най-послѣ Г. Мозетигъ формулира слѣдующитѣ заключения:

1-о Въ време на война трѣбва да се употребляватъ антисептически вещества подъ видъ на прахъ, но некаустични. Въ това отношение йодоформа е най-добъръ.

2-ро *Чисто йодоформената превързка* е толкова силна, колкото и карболовата и скилименената. Нейното приложение е по-малко сложно и по-малко опасно.

Предсѣдателя на дружеството, Г-нъ Албертъ, поздравява оратора и казва че той вече е предложилъ на Австрійското общество на чървенитъ кръстъ да покани на другитѣ подобни общества да се разисква въ идущиятъ имъ конгресъ въпроса за приеманieto на една еднообразна международна превързка, която вѣроятно ще бѣде йодоформената.

Д-ръ И.

Таллинъ.

Таллинъ е полученъ синтетически наедно съ други нѣколко тѣла отъ хинолиновитъ редъ отъ профес. Skraup'a. Цѣлий този редъ е

обладалъ съ свойство да понизява температурата. Най силно anti-pyreticum между тѣхъ е таллинъ.

За неговото дѣйствие върхъ организма на болни съ висока температура има съобщение на С. И. Карста (Врачъ N-о 2—1836) Своитѣ си изслѣдвания г. Карстъ е правилъ надъ болни съ pneumonia (6) typhus abdominalis (4) tuberculosis pulmonum acuta (1) и rheumatismus articuloꝝ acutus (1). Назначаванъ е билъ thallinum Sulfuricum въ прахъ (въ цигарени книжки) по 0,08—0,15—0,30—0,60—1,0 pro dosi, и по 0,20—0,55—1,0—2,0 pro die. На основание на своитѣ изслѣдвания той е дошелъ до слѣдующитѣ заключения:

На 122 спадвания на температурата, само петъ пжти температурата са е качила; слѣдователно таллина понизява температурата.

На 122 спадвания температурата, най много пжти тя е спадвала на 2—3 градуса Целсия, макаръ 0,60 pro dosi да са давали понижение до 3—4 ° Ц.

Най голѣмото спадване на температурата най често са е случвало въ 1-й часъ слѣдъ даването на таллина. Това понижение се е продължавало най много 6 часа, но въ повечето случаи най голѣмата продължителность е била 2—3 часа; колкото по голѣма е била дозата, толкова повече се е продължавало понижението.

Студъ са е наблюдавалъ въ повечето случаи тогава, ако слѣдъ падане температурата (отъ таллина) слѣдва бързо дигане температурата на 2° Ц. студътъ се е продължавалъ отъ $\frac{1}{4}$ до 1 часъ и е билъ доста силенъ.

У нѣкои болни са е наблюдавало намаление на ударите на пулса отъ 4 до 15 въ минутата; джханieto на тѣзи болни са е замедлявало отъ 2-до 12 въ минутата.

Урината е била по тъмна само у болнитѣ, които са приемали голѣми дози—до 1,20—1,30 pro die. Забѣлѣжено е въобще, че у болнитѣ, които са били лѣкувани съ таллинъ, урината твърдѣ скоро са е разваляла.

Въобще е забѣлѣжено че въ време приеманieto на таллина дневното количество на урината и ureum е значително по малко отъ колкото преди и послѣ приеманieto; забѣлѣжено е още че слѣдъ приеманieto на таллина количеството урината и ureum е било по голѣмо отъ колкото прѣди. Това трябва да са обясни съ това, че подъ влиянието на таллина поменатитѣ продукти са задръжатъ въ организма, а не отъ това че оксидиранieto на бѣлтъчинитѣ вещества се било намалявало.

Д-ръ С.

Употрѣблението на топлата вода презъ бременността и въ време на ражданието.

Една жена бременна (тѣжка) съ двѣ близначета влѣзва въ болницата Ларибоазнеръ, въ отдѣлението на Г-на Пинаръ, прѣди два мѣсеца. Тя се мъчила да ражда отъ 24 часа. Разширенieto на входа на матката билъ почтиравенъ съ единъ левъ (франкъ). Малко подиръ постѣпванието ѝ въ болницата направили ѝ едно промивание (injection) въ вагината (раждаемoto черво) съ топла вода (46 града); слѣдъ половинъ часъ ражда първото си дѣте, а второто тутакси подиръ първото

Подбудителното дѣйствие на топлата вода се показало твърдѣ ясно въ тоя случай. Г-нъ Пинаръ, отдавна е забѣлѣжилъ дѣйствието на топлата вода врѣхъ контрактилността (стяганието згърчванието) на утеруса (матката) въ време на ражданието, но въ това време останѣ зачуденъ отъ бързото дѣйствие което направила топлата вода въ тоя случай, предприелъ и единъ цѣлъ редъ издирвания относително дѣйствието на топлата вода, както въ време на бременността, тъй и въ време на ражданието. Той е достигналъ до едни резултати най-интересни, които Г-нъ Верние, интернъ въ това отдѣление, има добрината да ни съобщи подробно, и които резултати ний първи съобщаваме на читателитѣ отъ терапевтическия бюлетинъ.

1. Влиянието на топлата вода врѣхъ бременната матка.

Преди нѣколко години бѣше се прочула методата на Kiwisch чрезъ която се произвеждаше съ топлата вода прѣждевременно или насила раждане, която метода, днесъ е почти съвършено изоставена по причина на своитѣ опасности. Тя се състои отъ прѣсканне топла вода въ вагината, първо отъ 30 до 40 града, послѣ на 45 града. Тия прѣскания (мняния) се правили отъ началото три пѣти на день, послѣ два до три пѣти на часъ.

Вижда се, че топлата вода която е прѣскала шийката на матката е произвеждала згърчванието на матката и ражданието. Това дѣйствие на миенето въ вагината е прочемъ прието отъ повечето medici, които не би имали дързостта да предпншатъ това мнение въ време на бременността отъ страхъ да не произведатъ едно преждеврѣменно раждане (помѣтанне.)

Изслѣдванията на Г-на Пинара клонятъ да отстранятъ тия страхове, поне врѣхъ това що се отнася за топлата вода. Г-нъ Пинаръ е употрѣбвалъ въ болницата Ларибоазнеръ слѣдующия растворъ за промивание въ вагината :

Biiodure de mercure	5 centigrammes
Iodure de potassium	5 "
Eau	1000 grammes

(на тоя разтворъ се прибавя равна частъ вода на температура отъ 46 до 40 града), но никога не се произвело, въ време на бременността, контракция на матката.

На скоро ние можахме да видимъ въ отдѣленieto на Г-на Пинара една първенкинка на възраст 18 и половина години, която се приближаваше до днитѣ на ражданieto, но понеже Г-нъ Пинаръ забѣлѣжилъ едно малко стѣсняване на лигения ѝ заяви, че не би било злѣ ако можаше съ топлитѣ промивания да я направи да роди нѣколко дена по-рано и употреби на всѣки часъ по едно промивание въ вагина (влажалището), една литра отъ горния антисептически разтворъ (разумѣва се удвоенъ съ вода) на температура 48°. Следъ 60 часа, видѣхме пакъ тая жена, подиръ толкова употребление на промивание, и не забѣлѣжихме ни най-малки слѣди отъ дѣйствие. Ни най-малка контракция на матката; шийката на матката пооткрита малко на външния входъ, но имаше си още всичката дължина.

Но за да бѣде не вредително това мияние съ вода трѣбва да се взематъ двѣ предпазливости: 1-о миянието да става полегичка, защото ако се прѣска (мие) силно матката, може да се раздразни и да остане безъ дѣйствие; 2-о матката да не е захванала да дѣйствува (да се стяга), защото въ такъвъ случай условията се съвѣтмъ измѣняватъ: стяганията (контракциитѣ) се успиватъ. На вѣрно сполукитѣ които са обдържали нѣкои да подпомогнатъ ражданията, чрезъ метода на Кивиншъ, са на това двойно обстоятелство, а именно: водата, чрезъ силното прѣсканне, е произвела натѣртване на матката, или пъкъ е подѣйствувала върхъ една матка която е била вече въ дѣйствие.

II. Влиянието на топлата вода върхъ матката въ време на ражданието.

Колкото матката е хладнокрѣвна отъ топлата вода, въ време на бременността, толкова става чувствителна въ време на ражданието.

Прѣсканне се прави съ антисептическия разтворъ на Пинарда удвоенъ съ вода и употребенъ отъ половина на половина часъ, на температура 48° и въ количество 1000 грамма.

Изслѣдванията (наблюденията), които ни съобщава Г-нъ Верние, се отнасятъ на помѣтнати дѣца, на раждания безъ време (преждевременни) и на време на жени първенкинки и многородивши. Като разгледаме тия изслѣдвания, виждаме съ удивление съ каква бързина е ставало разширението на гърлото на матката, бързина почти двойна, по нѣкогашъ и тройна, на оная която виждаме въ обикновенитѣ раждания.

Ако земаме само първенкинскитѣ на пълната имъ бременность,

намѣрихме отъ три до петъ часа, срѣдно число, за разширение на матката (ражданieto).

Подъ влиянието на топлата вода, контракциитѣ (стяганията) ставатъ по-силни, по-дѣятелни, но никакъ по-чести.

Въ време на изхвърлянието дѣтето, не са се употребявали прѣсканията съ топла вода; но на вѣрно, че въ тоя моментъ дѣйствието ще бѣде много по-малко замечателно, шията на матката като става по-нечувствителна отъ водата, понеже частитѣ на дѣтето се спущатъ на долу и спиратъ водата да се допрѣ до матката, но дѣйствието на по-предшнитѣ прѣскания се продължава доста време: това се доказва чрезъ бързото искачване на бабеното дѣте (плацентата), отъ само себе си, тутакси подирѣ ражданieto на дѣтето.

Таква са твърдѣ интересни резултати, одържани отъ Г-нъ Пинарда и които могатъ да се съкратятъ тъй:

1-о Въ време на бременността, когато нѣма никакво заплашване за дѣйствие на матката, миянието съ топла вода (48 градуса) направени полегичка не призоваватъ по никакъвъ начинъ свиванieto или стяганieto на матката, и могатъ се употребѣи безъ никаква опасностъ;

2-о Въ време на дѣйствие (на раждане), топлитѣ мияния усилятъ по единъ значителенъ начинъ разширенieto шията на матката, скратяватъ не само първия периодъ на най-продължителното и най-трудното раждане, но даже и на изхвърлянието (искачване) на дѣтето и на остатъка (бабеното дѣте).

(Bulletin génér. de thérapeutique 15 mars 1885),

Д-ръ Ю.

Отравяне съ Kali Chloricum въ гаргаризмъ.

Д-ра Willie, отъ халъ указва на единъ случай отравяне съ Kali Chloricum употребенъ въ гаргаризмъ (премиване гърлото), болния употребявалъ дълго време това лѣкарство отъ 9 Юлий до 8 Августъ, въ висока доза, предполага се че е употребилъ до 1500 грамма, около 50 грамма катадневно. Въ послѣднитѣ си дни болния е земалъ сѣки чакъ. Вскритието доказало че смъртъта е била причинена отъ Kali Chloricum.

Извѣстно е, че Kali Chloricum е ядовитъ, но количеството въ което той дѣйствува като отрова не е добръ познато.

Призначитѣ на отравянieto са еднакви. Въ бързи случаи забѣлѣзватъ се силни блѣвания, изобиленъ поносъ, значителна диспнеа (мъчно дишанье), едно намаляване въ движенията на сърдцето и по-

синяване (цианоза). Въ повечето случаи кръвта зема чоколатна краска.

Въ по-малко остритъ случаи явяватъ се растроиства въ пищеварителний каналъ съ черно-зелени бълвочи, и едно преувеличаване на черния дробъ и далакя. Пикучьта се намалява, захваща да съдържа бѣлткъ и става тъмно-червена и черно-кастениена; когато се преглѣда на микроскопа, забѣлѣзватъ се кастениени или желто-кастениени зрънца и остатки отъ кръвнитѣ тѣла. Забѣлѣзано е тоже пи-каение на кръвъ. Нервнитѣ признаци биватъ полуда, несвѣсть и дълбокъ сънъ, тонически и клонически гърчове и едно особено оцѣпеняване на краишниците. Паданието въ несвѣсть въобще се предшества отъ главоболие, изгубване охотата, силни болки въ корема и по другитѣ страни на тѣлото. По тѣлото често се забѣлѣзватъ малки екимози (синкавини, кръвопзлияния) и даже по-често желтенища. Въ нѣкои случаи смъртъта пристигва ако и да се види като че болния се поправя.

Слѣдъ смъртъта, кръвта въобще има тъмно чоколатена краска и пищеварителний каналъ бива възпаленъ, черний дробъ и далакя биватъ увеличени и пълни съ остатки отъ червенитѣ кръвни тѣла на които краската става кастениена; мозъка и продълговатий мозъкъ тоже представляватъ сжщата краска, и въ слизеститѣ ципи се забѣлѣзватъ екимози (кървопзлияния). Бъбрецитѣ сжщо биватъ дълбоко повредени. При таковато дѣйствие на *Kali Chloricum*, разбира се вътрѣшно употребенъ той е твърдъ опасенъ, особено въ дифтерията и въ скарлатината. И тъй като неговото специално дѣйствие въ тия болѣсти е доста ограничено, то затова трѣбва да се употребява съ голѣма прѣдпазливостъ и въ малки дози.

Въ вънкашно употребление *Kali Chloricum* не е до толкова позрителенъ. Въ случая, за когото по-горѣ се поменува, види се че болния е гълталъ отъ гаргарата си. Подъ видъ на гаргаризмъ и въ умѣренна доза, *Kali Chloricum*, както е извѣстно, е твърдъ ползоватъ въ разранителнитѣ възпаления на устата по дѣцата, и нѣма съмнѣние че една частъ отъ цѣра се попива вътрѣшно, и изхвърленъ чрезъ лигавитѣ жлезди, та дѣйствува върхъ гърлото и устата. Но за дифтерията и другитѣ болѣсти ние имаме по-добри и по-дѣйствующи лѣкарства. Така щото не е нужно да се пзлага болния на опасностъ.

Въ кратцемъ, случая описанъ отъ Д-ра Willie трѣбва да обърне вниманието ни върхъ употреблението на *Kali Chloricum*

Н О В И Н И.

Въ послѣдното време са предложили нѣколко нови средства, които произвеждатъ сънъ. Тѣ са:

1) *Хипнонъ* (hypnone), който по химическата си формула е фенилметилацетонъ или ацетофенолъ. По наблюденията на Dujardin-Beaumez и Bardet 0,05—0,15 хипнонъ размѣсени съ малко глицеринъ даватъ доста дълбокъ сънъ, а у хората съ *abusus in Baccho* дѣйствуватъ по-добъръ и отъ *chloralum hydratum* и паралдехида. Тѣ са правили въ продължение на 12 дни опитъ надъ 9 души болни, и не са забѣлѣжили никакви неприятни явления. Първитѣ физиологически опити съ хипнона са правили Поповъ и Nencki, които са се убѣдили, че той, хипнона, въ тѣлото се превръща въ вжглена и бензойна киселина (Врачъ № 45 — 1885).

2) Уретанъ или Етилъ-уретанъ е кристалическо тѣло, легко се разпуска въ водата, безъ всякаква миризма. Първитѣ клинически наблюдения за дѣйствието на уретана са направени отъ Jaksch; резултата на тия наблюдения са: уретана като спотворно произвежда, дадено до 1,0, приятенъ сънъ, който се продължава нѣколко часове, безъ каквито и да е неблагоприятни послѣдствия. Jaksch е назначавалъ уретанъ при различни болѣсти напр. при карциномитѣ, охтиката, при болѣститѣ на сърдцето. Уретана може да се даде *per se*, безъ *corrigena*. Въ послѣдне време D-r Saundy (Врачъ № 1) твърдѣ хвали дѣйствието на уретана, като *Somniferum*, употреблението на който е безопасно даже при сърдечнитѣ болѣсти. Той утвърждава че една доза отъ 0,10—0,12 съ вода е достаточна да устрани *insomnia*. Той намира дозитѣ предложени отъ Jaksch твърдѣ голѣми.

Профессоръ Nestore Prota Giurleo предлага листитѣ на *Ditana digitifolia* (американско растение) като *galactophora*; то не само увеличава малкото отдѣление на млѣкото, но и отъ ново възобновява отдѣлението на млѣкото, което по тая или оная причина се е остановило. Млѣкарството се приготвя по слѣдующий начинъ: турятъ въ единъ добръ затворенъ баллонъ 150,0 цвѣтъ и листи *ditanae* и по 250,0 *aether* и *alcohol* и тоя баллонъ турятъ въ водна баня въ течение на 48 часа слѣдъ което време всичката тая смѣсъ я наливатъ въ единъ апаратъ (*appareil à déplacement*) и отдѣлятъ *infusum*; въ останалата масса наливатъ 2 литри вода, процѣждатъ, распуцатъ 4 kilo захаръ прибавватъ 1 kilo *glicerini* и тия смѣси смѣсватъ съ първото *infusum*. Образува се сиропъ който се дава по 2—3 лъжици на день, но всякой пѣтъ съ по 500,0 вода. Сжщия авторъ утвърждава, че *rhamnus alaternus* и *ligustrum vulgare* иматъ способностъ да прекра-

щаватъ отдѣлението на млѣкото. Той прави infusum отъ 3,0 на 150,0 да се пие за два пѣти въ 24 часа; млѣкуването се продължава нѣколко дни. (Врачъ № 46—1885).

Statice cancellata като diureticum. Докторитѣ Catti и Giacich предлагатъ *Statice cancellata* като много добро diureticum; то е растение отъ родътъ на plumbagineae, което расте по брѣговетѣ на Адриатическото море. Освѣнъ гдѣто усилява отдѣлението на урината, то още замедлява сърдечната дѣятелность и понизява температурата.

Ползата му е била най-голѣма при ексудатитѣ въ голѣмитѣ кувини. (Рус. медик. № 36—1885).

Д-ръ С.

Изваждане на далака

Въ засѣданието отъ $\frac{9}{21}$ текущий Априлий на Италианското хирургическо дружество Г-нъ Чечи (Ceci), отъ Генуа, е съобщилъ че е извадилъ далака на едно слабо и малокръвно младо момиче. Далака тѣглялъ 2, 400 грамма, сирѣчь една шестнадесета отъ тѣжината на цѣлото тѣло; опашката му е била 14 сантиметра широка и е трѣбвало да се върже съ 3 реда връзки. На 35-й день отъ операцията болната е била добръ и е имало надѣжда да оздрави съвършено.

(Semaine médic. 28 Avril 1886).

Д-ръ И.

Амбуланцата на Браилската Българска колония.

Испратена въ България подъ ръководителството на Г-на Д-ра Ст. Посса. (Отъ Ромѣнското медицинско обозрѣние „Spitalul“, Януарий 1886, превелъ Д-ръ Н. Ивановъ).

Благороднитѣ чрти на единъ народъ могатъ се показати отлични най-паче въ минути когато народа минува презъ нѣкоя криза. По случая на Сърбско-Българската война можѣ да се докаже отличнопатриотическата чрта на Българитѣ. Въ това обстоятелство, Българската колония отъ Браила побърза като единъ самъ чловѣкъ да съдѣйствува съ своята помощ въ помаганиято на раненитѣ отъ нацията на която принадлежи. Съ най-голѣма бързина се състави не една амбуланца, но една пълна болница съ всичко което е нужно за една постоянна болница. За тая цѣль Г-нъ Стефанъ Веронъ, единъ отъ най-богатитѣ Браилски Българи, който и помогна съ най-голѣма сума, тръгна за Букурещъ около 15 Ноемврий заедно съ цѣлото си семейство. Тукъ той знае въ 3 дни само да приготви всичко нужно за съставянето на една болница, отъ най-необходимитѣ дору до най-

дребнитѣ вещи. Купиха се 50 желѣзни лѣгла съ цѣлата имѣ принадлежностъ: дюшеци, юргани, простени, одеала, халати, чехли, даже и гребени и оглѣдала за всѣко отдѣлно. Колкото се отнеса до бѣлитѣ дрѣхки, зеа се не за 50 болни, а за 500, за да се подарятъ и на други болници. Превързоченъ материалъ, хирургически инструменти се зеа въ такова изобилне, щото да можѣтъ да стигнатъ за една година, между които антисептическитѣ лѣкове въ голѣмо количество. Кухнята и тя не бѣше забравена, достави се голѣмо количество консерви отъ зеленчуци приготвени въ нашето отечество, подирѣ, консерви отъ млѣко, Лийбиговъ екстрактъ, компоти и много други бакалейни вещи.

Като се приготви всичко, на 19 Ноемврій рано трѣгнахме съ трена за Гюргево, придружени до гарата отъ Г-на Начевича Българския агентъ въ Букурещъ. Бѣхме всичко 10 души: Г-нъ Веронъ съ съпругата и съ дѣцата си, които отиваха да облѣкѣтъ дрѣхата на милосърдни сестри, и двата му сина; подирѣ, Г-нъ Милтинадъ Иониди, когото можъ да препорѣчамъ всѣкому който би желалъ да състави една болница въ по-малко отъ 24 часа; Г-нъ Грозовичъ като економъ. А медикалния персоналъ тѣй съставенъ: азъ отивахъ като хирургъ, като имахъ за помощници докторанта Г-нъ И. Михалча и Г-нъ Е. Фулкие лисансие въ фармацията и докторантъ на медицината.

На 20 Ноемврій, въ часа 4 рано пристигнахме съ парахода въ Ломъ-Паланка. Отъ тамъ напия планъ бѣше да трѣгнемъ въ сѣщия день за София, защото отъ тамъ е главния пѣтъ, който свързва столицата на България съ остатока на Европа, когато презъ Русе нѣма шосета и мѣстноститѣ са твърдѣ планинистѣ; рѣшихме се да почакаме още единъ день. Въ това време Г-нъ Веронъ телеграфира въ София до негово преосвященство митрополита Климентъ, председателя на Българския чървенъ кръстъ, съставенъ по случай на тая война, за да го попита гдѣ има най-голѣма нужда да отидемъ да нарѣдимъ болницата; отговора бѣше че, тѣй както ще станатъ около Видинъ кръвопролитни битки и като Ломъ е близко, тамъ ще се усѣти най-голѣма нужда отъ нашата болница. Се тогава ни срѣщна и единъ Господинъ, бивши Министръ, който ни помоли да останемъ въ Ломъ, като казваше че въ София са отишли толкова много амбуланци, щото нѣматъ и какво да работятъ, и че кѣщия нѣма да се намѣрятъ за нашето помѣщение. Тѣй се рѣшихме да останемъ въ Ломъ и веднага ни се даде на расположение цѣлото здание на окръжъ. сѣдѣ да го преобърнемъ въ болница. Това здание е доста голѣмо и съ стап обширни и свѣтли, сгодни за насъ. Въ два дни всичко бѣше наредено,

а на 22 Ноемврий нашата болница начена да работи. При нашия персоналъ ни се дадоха тамъ още двѣ милосърдни сестри.

При нашето дохождане намѣрихме още една правителствена болница, която бѣше помѣстена въ гимназията, най-голѣмо здание въ мѣстността, съ два ката и около 25 стан. Тая болница се управляваше отъ Г-да докторитѣ Пюскюллиевъ и Янопуло, двамата дошли отъ Варна заедно съ още 18 милосърдни сестри, отъ които едниѣтѣ учителки, другитѣ ученички и почти всички дошли отъ Варна.

Щомъ пристигнахме въ Ломъ, първата ни грижа бѣше да посѣтимъ болницата въ гимназията и да се запознаемъ съ докторитѣ, които намѣрихме твърдѣ любезни и задължителни да ни покажатъ всичко което е станало въ тѣхната болница до нашето дохождане. Научихме се че и тѣ са дошли само 6 дни преди насъ и че още не са правили операции. Първиятъ транспортъ ранени който приехме състоеше отъ 150 души, всички донесени отъ София.*) Като разгледяхме почти всичкитѣ, видѣхме че само въ два случая имаше нужда отъ ампутация; а Г. Д-ръ Пюскюллиевъ имѣ любезността да раздѣли наравно съ насъ като ни подари единъ отъ случаитѣ за опериране, а другия задържа за себе си.

Освѣнъ тоя случай, който приехме отъ другата болница, донесоха ни още други 25 ранени, отъ които 15 отъ Видинъ и 10 отъ София; тъй щото отворихме нашата болница съ 26 ранени. Ония които пристигнаха отъ София не бѣха превързани отъ 8 дена, защото бѣха дошли пѣшкомъ, тъй щото ранитѣ имъ имаха гангренозенъ (гнилъ) видъ. Всичкитѣ рани които имахме на лѣчение бѣха произведени отъ куршуми.

Ний употреблявахме сѣщитѣ превързки каквито се правятъ въ Букурещъ: прахъ отъ йодоформъ, йодоформъ съ глицерина въ която се потапяше марля и се туряше на раната; подиръ, вата (памукъ) между два листа марля. Превързкитѣ се туряха споредъ случая, нѣкога намокрени въ карболова вода, други пѣтъ сухи, но йодоформа никога не липсуваше. Ранитѣ, които при постѣпването имаха лошъ изгледъ, съ една само превързка си промѣняваха изгледъ и подиръ вървѣха бързо къмъ оздравяване. Нѣмахме никакво осложнение, но отъ начало приехме рани осложнени; имаше 4 болни на които прѣститѣ бѣха отрѣзани въ София и които бѣха добили послѣдствени флегмони.

Дѣлението на ранитѣ които лѣкувахме е твърдѣ лесно. Всичкитѣ бѣха произведени отъ огнестрѣлно оръжие, имахме прочее:

*) Не отъ София но отъ биткитѣ при Арчаръ и Гайтанци, Видинско .Р.

Три рани въ месата на свиркитѣ, отъ които една въ лѣвата свирка съ голѣмо разрушение на мускулитѣ близнеци (jumeaux) и soléaire, съ твърдѣ широка рана. Въ тая и въ други рани употреблявахме нѣколко дни отъ начало чистъ прахъ отъ йодоформъ. Но по късно наченахме да посипваме ранитѣ съ смѣсъ отъ йодоформъ и сѣрниокиселъ цинкъ въ размѣръ 5 части сѣрниокиселъ цинкъ на 100 ч. йодоформъ, за да възбудимъ повече раната и да предизвикаме по бързото зарасване; което и успѣваше добрѣ. — Знае се че всѣка рана отъ начало отива добрѣ съ чистъ йодоформъ, но слѣдъ нѣколко врѣме, или отъ нечювствителностъ или не зная по каква причина раната навиква съ него и наченва да тлѣе и да дава кръвъ твърдѣ лесно. Тогавъ ако прибавимъ едно легко възбудително тя се съживява и зараснува по-бързо.

Други деѣ рани на прѣститѣ на краката съ малки повреди.

Една рана въ видѣ на проходъ (plaie en sétou) въ поплитейната областъ близо задъ ставата на колѣното съ напрѣчно направление, сирѣчь: куршумъ миналъ отвѣсно на члена. Ни една кръвоносна сѣдина не бѣше докачена, но нерва бѣше повреденъ, защото болния постоянно имѣ болки въ всичката дължина на свирката до окончателното му оздравване. Въ ставата бѣше се набрала доста житкостъ, по тя остана бистра, за което се увѣрихъ чрезъ едно прободване съ серингата, и се привесмука вслѣдствие на една натискающа превързка съ йодическа вата.

Деѣ рани на мишцата (bras), отъ които една незначителна, а втората бѣше оня случай когото приехме отъ другата болница. Той бѣше Българинъ на име Илия, на възраст около 28 години; ударенъ съ куршумъ въ лѣвата мишца отъ стзадъ. Въ областъта на мускула делтоидъ раната бѣше малка, но въ областъта на бицепса имаше голѣма повреда, костъта бѣше сдробена на дължъ около 10 сантиметра. Операцията направихъ на 23 Ноемврий съ помощъта на Г. Г. Михалча и Фулкне и въ присѣтствието на Г. Г. Пюскюллиевъ и Янопуло. Случи се че на 22 Ноемврий вечеръта да пристигне въ Ломъ една амбуланца на чървения кръстъ отъ Лондонъ, и английския докторъ (попече бѣше само единъ), на когото името не си напомнимъ, имѣ удоволствието да присѣтствува на операцията. Той бѣше внимателенъ въ най-малкитѣ подробности на работата, особено въ правеннето на превързката слѣдъ операцията, и подиръ ни поздрави за напрѣдка който хирургическия клонъ е направилъ у насъ.

Операцията, която направихъ не можеше да се знае отъ начало дали ще бѣде една ампутация на горния третиня, или отчленение (дезартикулация) на рамото. Азъ се грижахъ да не би костъта да е

пукната до самата става; за това направихъ първомъ два отръзъка (lambeau), единъ голѣмъ външенъ отъ делтоида и другъ вътрѣшенъ за да могатъ да служатъ и за едната и за другата операция. Като повдигнахъ отръзъцитѣ, намѣрихъ костъта здрава въ размѣръ около 7 сантиметра отъ ставата и тъй отръзахъ костъта два прѣста по-долу отъ хирургическата шпика, на което мѣсто костъта бѣше добра, но при все това имаше възпаление на костния мозъкъ.

Вързахъ артериитѣ съ копринени конци, подиръ турихъ единъ дренажъ, зашихъ отръзъцитѣ съ тетева и приложихъ йодоформена и карболова превръзка. Слѣдъ операцията треската трая 4 дни, но температурата не се повиши повече отъ 39°.

Слѣдъ 8 дни извадихъ дренажното масурче и връзкитѣ на артериитѣ; отръзъцитѣ бѣха се сраснали първично, а нагноение имаше твърдѣ малко на мѣстото на масурчето и поддържано въроятно отъ възпалението на костния мозъкъ.

Другитѣ рани които имаме, всичкитѣ бѣха по ржцѣтъ и то повечето на лѣвата ржка. Четири бѣха въ дланъта съ строшаванне на по единъ метакарпиевъ (коститѣ на дланъта) които оздравяха слѣдъ малки резекции на костнитѣ върхове. Най-много рани бѣха по прѣститѣ. Тѣхъ всичкитѣ прпехме съ послѣдственни флегмони, на които трѣбва да направимъ широки разрѣзи и които се излѣкуваха мжчно. Отъ испроводенитѣ неоперирани имаме 5 случая, гдѣто направихме дезартикулация на фалангитѣ (коститѣ на прѣститѣ) съ удовлетворителенъ успѣхъ.

Тия бѣха всичкитѣ ни случаи; тъкмо когато се надѣвахме да приемемъ нѣкой по-голѣмъ транспортъ ранени, научихме се че се сключило примирие до Мартъ. Въ послѣдствие, предѣдателя на окръжъ побърза да ни пише като ни помоли да испраздимъ зданието за да могатъ да се наченатъ работитѣ на сѣда спрѣни до тогава. Отношението приехме на 12 Декемврий и тъй както тамъ не бѣхме. у дома си, трѣбваше да направимъ всичко възможно за да испраздимъ зданието. До 19 Декем. испроводихме 22 оздравѣли, а 4 болни почти оздравѣли пренесохме въ другата болница, гдѣто бѣха останали само около 20 болни. Въ сѣщия день и тръгнахме за отечеството си.

До тукъ говорихме само за нашата болница, сега да кажемъ нѣщо и за другата болница, гдѣто и ний помагахме малко.

Казахме че тая болница се намираше въ гимназията. Персонала бѣше доста многочисленъ, двама доктори, единъ фелдшеръ и двѣ фелдшерници специални които бѣха научени да правятъ превръзки, подиръ около 18 сестри милосърдни; всички бѣха дошли отъ Варна; отъ Ломъ имаше двѣ милосърдни сестри. Превързоченъ материалъ

имаше въ изобилие, тъй също и инструменти, а превързките се правяха твърди добри.

Въ тая болница и ний слѣдвахме посѣщението всекий день, слѣдъ като преглѣдвахме нашитѣ болни, и въ много случаи бѣхме консултирани отъ Г. Г. Пюскюллиевъ и Янопуло. А когато ножчето ставаше нужно, често ни се даваше и намъ.

Презъ тая болница са минали около 180 ранени; всичкитѣ имаха рани отъ куршумъ, не можяхме да видимъ ни една рана отъ щикъ или пъкъ отъ граната; повечето рани бѣха по рѣцѣтъ и особено по прѣститѣ. Важни случаи нѣмаше повече отъ десетина. Между тия имаше единъ сѣрбинъ раненъ въ лѣвото бедро съ строшаване на костята; нагноенето бѣше изобилно и болния много ослабналъ. Направи му се ампутация (отрязване) въ горнята третина на бедрото по кръглата метода; ампутацията направи Г. Пюскюллиевъ, подпомогнатъ отъ Г. Михалча, който и много настояваше за това и комуто отчасти се дължи избавлението на болния; защото превързките се промѣняваха всекидневни подъ надзора на Г. Михалча. При нашето трѣгване болниятъ вървеше твърди добри къмъ оздравяване.

На другъ единъ боленъ долната му челюсть бѣше строшена и почти цѣлия му языкъ повреденъ отъ куршумъ. Единъ воененъ лѣкаръ го взе отъ тука и го испрати въ Русе при всичко че Д-ръ Пюскюллиевъ искалъ даго задържи и ние въ обща съжалявахме.

Двама болни отъ голѣми рани съ обширни повреди умрѣха въ течение на 4 дни отъ остъръ и прогресивенъ тетаносъ. Единия отъ тѣхъ имаше повреждане на мускулитѣ близнеци на свирката; на другия лѣвата рѣка бѣше сдробена, 3 метакарпиени строшени и съответственитѣ фаланги също.

Трима болни имаха гнойно възпаление на колѣната. У двама то бѣше произведено отъ куршумъ, а у третия само по близость. Единъ отъ първитѣ двама имаше една малка рана до ротулата (капака на колѣното) и малко на горѣ отъ нея; куршума е промушилъ месата и излѣзалъ отзадъ и на вѣтрѣ отъ колѣното, безъ да докачи коститѣ. За тоя боленъ Г. Д-ръ Пюскюллиевъ билъ повикалъ на съвѣтъ докторитѣ на австрийската амбуланца, които бѣха заминали единъ день преди нашето пристигване, направилъ единъ разрѣзъ за да разшири раната направилъ превързка и турилъ оконечността въ недвижимость. Когато видѣхме болния, той имаше силни болки, треска и раната нагнояваше малко; при най-малкото опитване да излѣдваме раната, виждахме да тече синовия (ставна житкостъ). Ний препорѣчихме, освѣтъ онова което казали австрийцитѣ, да се правятъ и спринцования съ йодоформъ и глицерина, което се и направи; ний

не малко се зачудихме когато видяхме слѣдъ 2 недѣли че ставата се е затворила, нагноеннето престанало, а даже болния можеше да прави и нѣкои движения. На другитѣ двама се направиха широки разрѣзи въ най-долнитѣ мѣста, отъ гдѣто истече голѣмо количество гной и отъ гдѣто имъ се правяха карболови и йодоформени спринцования. Единия отъ тѣхъ се виждаше да отива добръ. Той е именно у когото въспалението бѣше се развило по близость, а въ сѣщото врѣме страдаше и отъ ревматизмъ; другия боленъ бѣше много отслабналъ и при нашето трѣгване имаше желтениченъ цвѣтъ и треска. Не зная Д-ръ Пюскиолиевъ какво е направилъ подиръ съ него.

Най послѣ още единъ важенъ случай бѣше единъ солдатинъ на когото лакатя бѣше силно натъртенъ но нѣмаше счупена кость, имаше обаче много насѣднала кръвъ въроятно не само отъ малкитѣ кръвоносни съдове но и отъ по голѣмитѣ. — Бѣха станали двѣ голѣми набирания: едно подъ ставата на лакътя и на навѣтрѣ т. е. между епитроклеинитѣ мускули, а другото бѣше въ дланъта. — Освѣтъ това и върха на кутрето (малкия пръстъ) бѣше строшенъ. — Азъ отворихъ първомъ цирея на дланъта, отъ гдѣто истече много гной, която идеше и отъ горния цирей. — На другия день като видяхме че има много гной, понеже цѣлия лакътъ бѣше подутъ, Г. Михалча отвори цирея подъ ставата на лакътя и тури единъ дренажъ презъ който се направиха промивания съ карболова вода. — Водата която влизаше отъ тамъ, излизаше както презъ отворствието на дланъта тъй и презъ върха на малкия пръстъ. — Послѣ ний казахме да се правятъ 2 промивания на день, всѣко по 20 минути съ карболова вода, сетнѣ йодоформени спринцования и превързка. — Слѣдъ нѣколко дни болния се чувствуваше по добръ. (Слѣдва).

Смъртността въ гр. Варна презъ мѣсець Ноемврий 1885.

Typhus Abdominalis 1; Tuberculosis pulmonalis 8; Scarlatina 6; Pericarditis 1; Causa Ignota 14; Meningitis 1; Peritonitis 1; Combustio 1; Hemorrhagia 1; Alcoholismus 2; Pyoemia 1; Dysenteria 1; Gangrena 1; Meningitis acuta 1; Alienatio mentalis 1. Всичко 41.

Смъртността въ гр. Варна презъ мѣсець Декемврий 1885.

Causa Ignota 17; Marasmus Senilis 9; Tuberculosis pulmonalis 8; Bronchitis Chronica 2; Scarlatina 4; Malaria 1; Apoplexia 1; Bronchitis Capillaris 1; Pneumonia 1; Cancer 1. Всичко 45.

„РУССКАЯ МЕДИЦИНА“

въ 1886 г.

выходить въ томъ же размѣрѣ, въ томъ же форматѣ, въ тѣ же сроки и при сотрудничествѣ многихъ проф. и врачей.

Подъ редакц. проф. Н. П. Ивановскаго

Въ истекающемъ году были помѣщены статьи г. г. проф. Бехтерева, Даниловскаго, Виноградова, Коломнина, Кошлакова, Котовщикова, Кучина, Лебедева, Лашкевича, Подрѣза, Скворцова, Славянскаго, Строганова, Тарханова; изъ клиникъ и Лабораторій проф. Богдановскаго, Быстрова, Доброславина, Добровольскаго. Ивановскаго, Лашкевича, Пашутина, Субботина, и др. д-ровъ Дюкова, Костюрина, Кубасова, Рейха и мн др.

Кромѣ самостоятельныхъ изслѣдованій, въ каждомъ **мѣ** помѣщаются статьи по слѣдующимъ отдѣламъ: Успѣхи медицины (рефер. какъ изъ нашей, отечественной, такъ и заграничной печати), библиографич. и критическія обзорѣнія, — медицинскія общества, — извѣстія и новости за недѣлю изъ общественной и корпоративной жизни. Отдѣлы отъ редакціи и корреспонденціи посвящены почти исключительно бытовымъ и т. п. вопросамъ. Вакансіи и официальные извѣстія, (назначенія, производства и пр.).

Журналъ выходитъ въ четвертую долю листа и годовое изданіе заключаетъ болѣе 1000 стр. текста.

Подписная цѣна, за годъ 8 р. съ пересылкой и доставкой. Подписка принимается въ редакціи „Русской Медицины“, Петербургъ, Исаковская, 12. Для подписчиковъ на журналъ цѣна „Врачебнаго Ежегодника“ 1 руб. и три почтовыхъ марки на пересылку.